

בית נחמן

יום ירושלים, כ"ח באייר תשע"ה
 נושאי השיעור:

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
 רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בשעה 21:30

ניתן לשמוע
 בשידור ישיר את
 שיעורו של מו"ר שליט"א
 בערוץ קול ברמה.
 או בקו בית נחמן:
 079-9270505

ביאור ועיון בדברי חז"ל ש"ממחרת השבת" פירושו ממחרת יו"ט ראשון

"ממחרת השבת" - ממחרת חג המצות

א. ¹ ברשות כבוד הרב אבינר שליט"א², נאמר משהו על ספירת העומר. אנחנו סופרים את העומר בתאריך קבוע, מיד בלילה השני של פסח, אבל יש את הקראים³ שסופרים את העומר רק אחרי שבת. למשל אם חל פסח באמצע שבוע⁴, נניח במוצאי שבת (יש דבר כזה, שבת זה ערב פסח, ופסח בא במוצאי שבת), הם לא מתחילים לספור עד השבת הבאה, מחכים "ממחרת השבת" (ויקרא כ"ג, ט"ו) כפשוטו. ככה הם מבינים. ובגמ' (מנחות ס"ה ע"א ואילך) יש שלשה עמודים של הוכחות על הדבר הזה נגד דעת הקראים. ואת ההוכחה הטובה ביותר הביא אותה רש"י בחומש. מה ההוכחה? הפסוק אומר (שם י"א-י"ב) **"כי תבואו אל הארץ אשר אני נתן לכם, וקצרתם את קצירה⁵ והבאתם**

- שיעור זה נמסר ע"י מרן רבנו שליט"א בישיבת "עטרת כהנים" (בראשות הרב גרבי שלמה אבינר שליט"א) ביום ירושלים התשע"ה. מלבד מה שמובא כאן, האריך מו"ר גר"א אף בעניין יום ירושלים, וכיצד הוא רמוז בתורה בצורה מפליאה, והיית שקצר המצע מהשתרע, הוכרחו לקצר כאן, ועמכם הסליחה. [הרוצה לראות דברי מו"ר גר"א בעניין יום ירושלים, ימצאם בחומש בית נחמן - ויקרא הגד"מ בחידושי פרשת בחוקותי (כ"ו, ח) ע"ש ותרו"ץ]. תודתנו נתונה לבחור היקר ר' שמעון חי וקיים ה"ו שערך את המאמר עריכה ראשונית בטוב טעם ודעת, ושכמ"ה.
- שאינו חושב שהוא לא נותן לכם דברים רק בהלכה, אלא גם הוגה דעות. כל פעם שאני רואה מאמרים שלו יש בהם הגיון וטעם, הוא יורד לרמה של הדור שלנו ומנסה להרים אותו. הרמב"ם ע"ה בחיבורו "יד החזקה" כותב בשפה פשוטה מאד, ממרומי הידע שלו הוא יורד לעם, "יורד משה מן ההר אל העם" (שמות י"ט, י"ד), "יורד משה" - בדרגת תביר, צריך לשבור את הדרגות, ולרדת מן ההר אל העם.
- בהתחלה ככה אמרו הצדוקים בזמן חכמים, ואח"כ באו הקראים ואמרו ככה, ובימינו ישנם עוד קראים כאלה שעושים ככה. וככה היה המנהג גם אצל האתיופים לפני מאה שנה. [עייני בסוף הדרשה כאן].
- השנה (תשע"ה) אין שאלה, כי פסח חל בשבת, וכולם סופרים במוצאי שבת.
- אתם מבינים את הצד"י שלי? אני לא זור בשבילכם, אני לא מבטא את הצד"י "בעוונותי... טסד", אני אומר צד"י. אבל תדעו לכם שהראשונים כולם אמרו צד"י כמו שאני אומר! רש"י אמר ככה, הרמב"ם אמר ככה, תוס' אמרו ככה. היום שינו את זה בהשפעת הגרמנית, אבל צד"י המקורית היא כמו שאני אומר. אתם רוצים הוכחות? אני אגיד לכם: הרמב"ם כותב באגרותיו לחכמי צרפת

את עומר ראשית קצירכם אל הכהן. והניף את העומר לפני ה' לרצונכם, ממחרת השבת יניפנו הכהן". רש"י אומר (ד"ה ממחרת השבת) הפסוק לא אמר מתי קוצרים, רק תבואו ותקצרו 'ממחרת השבת'. איזו שבת? הרי לא נאמר 'ממחרת השבת שאחרי פסח', רק "כי תבואו אל הארץ... וקצרתם את קצירה וגו'" - תקצרו ותביאו את העומר, ומתי יניף אותו הכהן? 'ממחרת השבת', איזו שבת? יש לנו חמשים שבתות בשנה, הפסוק לא אמר, אבל אם נפרש ששבת הכתובה כאן הכוונה לחג הפסח - יום ראשון של פסח, הכל מסודר. והרמב"ן אומר (שם ד"ה ממחרת השבת) שזאת ההוכחה הכי טובה.

"פראנצה" (עיי בשו"ת הרמב"ם דפוס ליפסיא סי' ק"מ), ופראנצה ידועה היום בסמ"ך, והרמב"ם כותב בצד"י. למה? הרי יקראו אותה "פראנצה" אלא המבטא שלהם קרוב. ורש"י כותב אותו דבר בפירושו לעובדיה (פסוק כ'), יש שם פרק אחד סך הכל). כתוב שם: "וגלות החל הזה לבני ישראל אשר כנענים עד צרפת", ורש"י אומר "ואומרים הפותרים צרפת הוא המלכות שקורין פרונצ"א בלע"ז", הוא כותב את זה בצד"י. התוספות כותבים "קוצי" - רבנו שמשון מקוצי. שאלתי תלמידים מצרפת אמרו לי שיש עיירה אחת בצרפת שמה 'קוסטי' - COUCY, לא אומרים 'קוסטי', והתוס' אומרים 'קוצי' - בצד"י. אתם רוצים הוכחה יותר טובה מזה? דוד המלך אומר בתהלים (ק"ה ט'): "אשר כרת את אברהם ושבעתו לישחק", וישחק - כתובה בש"ך, ואם היה מבטא הצד"י כמבטא העולם, אז כשהוא מחליף את הצד"י לש"ן היה צריך להוסיף ט"ית - יטשחק, איפה הלכה הטי"ת? אלא הצד"י והש"ן קרובות. ויש עוד הוכחה ששמעתי מאבא ע"ה, בספר 'צירה (פ"ב אות א') כתוב: "אה"ע בגרון, בומ"פ בשפתיים, זסטר"צ בשיניים וכו'. ואם נעשה את הצד"י מורכבת מט"ס, אז הטי"ת מהלשון (דטלג"ת בלשון) והסמ"ך בשיניים, אז היא מורכבת, ולא שמענו דבר כזה. ויש לזה עוד המון הוכחות, מי שיפתח כל ספרי הראשונים והגאונים, יראה שהצד"י שלהם היתה כמו הצד"י שאני אומר, וחבל להשכיח אותה. (עייני בספר קובץ מאמרים הגד"מ ח"ב עמ' רפ"א). יש פסוק נפלא בישיעה (פרק י"ט פסוק כ'): "והיה לאות ולעד לה צבאות בארץ מצרים". מה ההוכחה שמבטאים 'צבאות' בצד"י האמתית? ממצרים, אין קוראים לה בעברית? 'מצר' קרוב לסמ"ך, והיא כתובה בצד"י, זו ההוכחה. לכן אני אומר צד"י כמו האמת ותבינו את המבטא שלי. בכסלו תשנ"ב הייתי באמריקה בחב"ד, ואמרו לי: תגיד כמה מלים, ואני אומר צד"י כמו שצריך והם לא מבינים אותי, מסתכלים עלי כמו שבאיתי מהירח... אמרתי להם: "רבותי! כל פעם שתשמעו צד"י, תחליפו אותה בתרגום סימונטלי לטסד"י... וככה תבינו אותי". איזה נחת רוח... הבינו את הכל, אמרו לי: חזק וברוך! איזה דברים יפים אמרת!...

התזודה והברכה

וברכת חג פסח נכר ושמח לכל עם ישראל היקרים והאהובים
 והפרט מפורש למתעסקים בקדשים
 מפיצי העלון הקדוש "בית נחמן" לרכזי ההפצה הארציים,
 ומאות השליחים הגבאים ורבני קהילות בערי ומושבי ישראל
 ולרבנים הגאונים העורכים שליט"א

המברכים מכל לב
 הנהלת המוסדות

אחינו כל בית ישראל המתונים בצרה
 ובשביה העומדים [בין באיור] בין בים
 ובין ביבשה המקום ירחם עליהם ויוציאם
 מצרה לרחוה ומאפלה לאורה ומשעבוד
 לגאולה השתא בעגלא ובזמן קרוב (נאמר)
 אמן. ובכללם לכל חיילי ישראל היקרים
 המוסרים נפשם חזק ונתחזק בעד עמנו
 ובעד ערי אלקינו.

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	18:41	20:35
ת"א:	18:58	20:32
חיפה:	18:48	20:32
ב"ש:	18:57	20:31

נוצוב הרפ"י: 050-2738858

זו המלה הכי מתאימה

ב. הגמרא במנחות (דף ס"ו ע"א) אומרת את ההוכחה הזאת, אבל בהמשך הגמרא אומרת שלהוכחה הזאת יש פירכא. מה הפירכא? בגמרא לא כתוב. **בשיטה מקובצת** שם אומר שהפירכא היא ככה: גם כאשר תפרש 'ממחרת השבת' זה ממחרת החג, אולי זה ממחרת החג השני, אחרי פסח כולו? מי אמר שזה אחרי החג הראשון? אבל יש תירוץ לזה. מה התירוץ? **הרי למה באמת התורה אמרה 'ממחרת השבת' והסתכנונו בזה? שתגיד 'ממחרת הפסח' או 'ממחרת החג'**. למה היא אמרה 'ממחרת השבת' וצריכים לעשות לה פירושים? אלא התשובה היא ככה: אם התורה תגיד 'ממחרת הפסח' היינו סופרים את העומר ביום ט"ו! למה? כי 'פסח' בלשון התורה זה יום י"ד, כמו: "ובחודש הראשון בארבעה עשר יום לחדש פסח לה". ובחמשה עשר יום לחודש הזה חג שבעת ימים מצות יאכל" (במדבר כ"ח, ט"ז-י"ז). וא"כ 'חג המצות' הוא בט"ו, ו'פסח' ב"ד. ורואים את זה גם בפרשת מסעי (במדבר ל"ג): "ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה", אם כן פסח פירושו י"ד. אז התורה לא תוכל לומר 'וספרתם לכם ממחרת הפסח' כי אז הכוונה לספור מט"ו. ואם התורה תגיד 'ממחרת החג', היינו מחכים עד אחרי החג כולו, אחרי שביעי של פסח היינו מתחילים לספור, וזה לא נכון. א"כ התורה לא מצאה מלה להגיד רק 'ממחרת השבת' - דהיינו אחרי שאתם שובתים, שהרי חג זו גם שבתה כמו: "ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון" (ככה נאמר בסוכות. ויקרא כ"ג, ט"ז). ועכשיו אין קושיא אולי נגיד ממחרת החג כולו, כי אם כן התורה תגיד 'ממחרת החג', לא 'ממחרת השבת'. לכן הראיה שהביא רש"י, הרמב"ן אומר עליה "ובאמת שזו גדולה שבראיות בגמרא".

לפעמים הפסוק משתמש באותה מלה במשמעות אחרת

ג. אבל באו הקראים והקשו - והאבן עזרא (ויקרא כ"ג, י"א) מביא את השאלה הזאת⁶ - אם אתה פירשת ש'ממחרת השבת' הכוונה ממחרת יו"ט הראשון של החג. **הרי אח"כ** (שם פס' ט"ז) **נאמר: 'עד ממחרת השבת השביעית'**, ומה זה השבת השביעית? השבוע השביעי, א"כ יוצא שפעם אחת 'שבת' פירושה חג, ופעם אחרת פירושה שבת. איך זה? לפי דעתם זה בסדר, כי הכל שבת, מתחילים בשבת ומסיימים בשבת. אבל לפי הפירוש שלנו קשה. והאבן עזרא עונה על זה, אמר **לפעמים הפסוק משתמש באותה מלה או מלה קרובה אליה במשמעות אחרת**, ומביא דוגמא בשופטים שנכתב על איר הגלעדי (שופטים י, ד): 'ויהי לו שלשים בנים, רוכבים על שלשים עיירים, ושלשים עיירים להם', מה זאת אומרת? 'רוכבים על שלשים עיירים' - עייר זה חמור קטן, וא"כ 'ושלשים עיירים להם' - יש להם שלשים חמורים. מאי קמ"ל? ודאי שאם הם רוכבים עליהם אז זה שלהם. אבל לא זאת הכוונה. אלא הראשונה - **'עיירים' - פירושה עייר, והשנייה - 'ושלשים עיירים' - זה עיירות, יש להם ערים קטנות, והפסוק אמר בשניהם 'עיירים', ולא אמר עיירות, כדי שיהיה**

6. האבן עזרא מביא את הקושיא של הקראים (עיין בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' ל"ח), הרמב"ם מביא את הקושיא שלהם. הכוזרי מביא את הקושיא שלהם. פעם היו מתמודדים, אבל היום חושבים שבשלב שנוכל לשרוד, נשאר ונכנס בתוך ארבע אמות שלנו כמו בת היענה... **אסור לעשות את זה! אסור לתת להם בלעות אותנו!** ספרו לי פעם, שהיה בחור משיבה אחת שהתפקד. שאלו אותו ברדיו: מה קרה לך? אמר להם: הייתה לי שאלה, בתפלה של שבת כתוב 'ובוקע חלוני רקיע'. מה זה 'ובוקע חלוני רקיע'? וכי בשמים יש חלונות והקב"ה בוקע אותם? השמש עולה על האופק, ורואים אותה, מה זה 'פוחת בכל יום דלתות שערי מזרח, ובוקע חלוני רקיע'? לא יכול להיות. הוא שאל את הרבנים שלו, ואמרו לו: "אסור לשאול! אסור לשאול! אסור לשאול!". הוא אמר לעצמו: אסור לשאול! אז הוא יצא לתרבות רעה! אם היו יודעים הרבנים שכבר לפני מאתיים שנה, היה חכם גדול בעל ספר הברית, רבי פנחס אליהו מוולנא, (הוא הדפיס את ספרו בעילום שם, אבל נכתב שהוא חיבר את הספר. כתב ר"י: "אני פחות בזה, חיברתי ספר זה" וזה ר"ת פנחס. אבל לא ידעו מהו). והתחילו לייחס את הספר הזה (הוא חכם אדומה ודעת, יש בו גם חכמות הטבע, גם כבלה, דברים יפים מאד) ולומר שחיבר אותו הגאון מוולנא. ומישהו אחר אמר שחיבר אותו מנדלסון להבדיל. כל אחד אמר משהו אחר, והתחילו לגנוב מהספר. אז הוא עשה מהדורא שניה וכתב עליו: "שמי פנחס אליהו מוולנא" גמרנו. החתם סופר רצה לכתוב ספר לתלמידים שלו שילמדו בו כללים של חשבון וטבע (הוא היה בקי בדברים האלה). כשראה את הספר הזה אמר (ש"ת חתם סופר קובץ תשובות במילואים לסימן כ"ו): "ספר הברית ברון שפטרני - יש בו הכל!". והוא עמד על השאלה הזאת (ח"א מאמר ד' פ"ה) והסביר שזה לשון של שירה ופיוט, ולא מדקדקים בו כל כך. יש לנו דוגמא פשוטה מאד, התורה אומרת "ערים גדולות ובצורות בשמים" (דברים א' כ"ח), וכי הם באמת הגיעו ממש לשמים? אלא זו דרך גוזמא. "יש גם פסוק אחר במלכים א' (א): "ותבנע הארץ בקולם". באמת נבקעה הארץ? אז טבעו כולם כמו קורח ועדתו... אלא הכוונה רעש גדול. ויש לנו עוד דוגמא בצרפתית, עד היום הזה (מי שידע צרפתית) אין אומרים בצרפתית השמש שוקעת? "השמש הלכה לישון". וכי היא הלכה לישון? או שהיא מסתובבת או שאנחנו מסתובבים, אבל אין דבר כזה שהלכה ממש לישון. אלא ככה חלשון. אז גם כאן "ובוקע חלוני רקיע" הכוונה היא שהמראה בבוקר שאתה רואה את השמש עולה מעל האופק המזרחי, נדמה לך כאילו 'בוקע חלוני רקיע'. זה לשון של שירה, בשירה אפשר לומר מלים כאלה. אחד הקדמונים אמר: "מיטב השיר כבו". **אבל אסור לאדם להשאיר שאלות בלי תשובות!** רבותינו הראשונים, אם זה רב סעדיה גאון, אם זה רבי יהודה הלוי, אם זה הרמב"ם, אם זה ספר העיירים, כולם ידעו להתמודד עם השאלות.

לשון נופל על לשון, הראשונה פירושה כך והשניה פירושה אחרת. והוא הביא לזה עוד דוגמאות. ויש לי עוד דוגמא **בפרשת מצורע** (ויקרא י"ד, מ"א): "ואת הבית יקציע מבית סביב", מה הפירוש 'יקציע מבית'? - מבפנים. בית ראשונה זה בית ממש - בית מנוגע, ואילו בית השניה - 'מבית' - הכוונה מבפנים. ויש עוד דוגמא בתהלים (פ"ב, א): "מזמור לאסף אלקים נצב בעדת אל, בקרב אלהים-ישפוט", יש כאן פעמיים אלקים, הראשונה זה הקב"ה, והשניה 'בקרב אלהים ישפוט' - בקרב הדיינים ישפוט, אז אנחנו רואים שהפסוק משתמש באותה מלה פעמיים, בשתי משמעויות⁷. את השאלה הזאת פתרנו.

מדוע לא כתבה התורה את תאריך חג השבועות?

ד. והיתה עוד שאלה שהאבן עזרא כתב אותה ולא מצא לה פתרון (אמר "והנה ארמוז לך סוד אחד", כלומר תשים לב לזה), והיא לא שאלה. מה השאלה? הקראים טוענים אם האמת כמותכם, שמיד אחרי יום ראשון של פסח מתחילים את ספירת העומר, א"כ חג השבועות צריך להיות קבוע תמיד, כמו שהיום שבועות קבוע בששה בסיון, וא"כ למה התורה אף פעם לא אמרה מתי יחול שבועות? רק אמרה (במדבר כ"ח, כ"ו): "וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם" - בשבועות שלכם, למה אמרה ככה? שתגיד 'בששה לחדש השלישי'. למה לא תגיד באיזה יום? האבן עזרא כתב "קושיא"⁸. אבל השאלה הזאת היא לא שאלה בכלל. למה? כי אמנם היום תמיד חג השבועות קבוע בששה בסיון, אבל זה בגלל שיש לנו דברים קבועים: חודש ניסן מלא, וחודש אייר חסר. ולכן אם אתה מתחיל את העומר בט"ז בניסן, אתה גומר בדיוק בחמשה בסיון, ושבועות בששה בסיון. אבל פעם לא היה ככה, אלא בכל חודש וחודש היו באים העדים להעיד "ראינו את הלבנה ביום פלוני", פעם באים בשלשים, ופעם באים בשלשים ואחד. פעם חודש מלא, ופעם חסר, אין לנו קביעות מתי מלא, ומתי חסר⁹. ולכן גם הגמרא (ר"ה דף ו' ע"ב) אומרת שחג השבועות יכול לחול פעם בחמשה בסיון, ופעם בששה בסיון, ופעם בשבעה בסיון. הא כיצד? אם ניסן מלא ואייר מלא (כגון שלא באו העדים ביום שלשים), אז ממילא שבועות יוקדם ביום אחד, בחמשה בסיון. ואם שניהם חסרים, שבועות יפול בשבעה בסיון. ואם אחד מלא ואחד חסר, שבועות יהיה בששה בסיון. רק היום שתמיד ניסן מלא ואייר חסר, שבועות יבוא תמיד בששה בסיון. אבל לפני כן שבועות יכול להיות גם בחמשה, גם בששה וגם בשבעה. ולכן התורה לא אמרה תאריך, משום שהתאריך לא קבוע, יש ארבעים ותשעה ימים של העומר, ואין תאריך קבוע בסיון. אבל לא כמו טענתם של הקראים שזה מפני שבועות יכול לחול ב"ב בסיון - אין דבר כזה בעולם, א"כ התשובה לזה ברורה. גמרנו את השאלה הזאת.

7. ומזה למדו המשוררים בספרד להשתמש במלה אחת במובנים שונים. רבי יהודה הלוי כתב בפיוטים של ראש השנה: "דרור יקושה, דרור דורשה, מדדונים ומאדונים" (דירי רשים), "דרור יקושה" - זה עם ישראל שהם כמו צפור דרור שפנלה במוקש. "דרור דורשה" - מבקשת חופש. כתוב פעמיים דרור, וזהו, כך לפעם לפי העניין שלו. ופעם אחת הוא השתמש במלה דרור שלש פעמים (וכן עם פנים במשמעות אחרת. כאשר נסע לארץ ישראל, הרוח כל הזמן היה מתעתע בו, פעם ימינה ופעם שמאלה. יום אחד בא הרוח המערבי יפה מאד. אז הוא עשה עליו שיר, (עשה לו כבוד...), "זה רוחך צד מערב רקות, הנני בכנפיו והתפוח... כנפי דרור תניף, ותקרא לי דרור, וכמר דרור מן הצרור לקוח", מה הכוונה? "כנפי דרור" - כנפים של ציפור דרור, תעשה כנפים ותסע מהר. אח"כ "ותקרא לי דרור" - ותקרא לי חופש מספרד, אני סובל ממנה, יש שם מלך שעושה לנו צרות, ואני רוצה להשתחרר ממנו. "וכמר דרור" - זה בושם, "מר דרור חמש מאות" (שמות ל' כ"ג), שלש משמעויות במלה אחת. ולמדו זה את מהתנ"ך, שפסוק אחד משתמש באותה מלה פעמיים-שלש, וכל פעם יש משמעות אחרת.

8. רבי יהודה הלוי לא הזכיר את הקושיא הזאת, אבל הוא כתב דברים תמוהים בספר הכוזרי (מאמר ג' ס' מ"א), אמר יכול להיות שבאמת כוונת התורה אחרי שבת ממש, אבל אחד המלכים או אחד הנביאים או אחד השופטים, יתיקן שנועה את העומר תמיד קבוע אחרי פסח, ויקבל את זה כנבואה. אבל אין דבר כזה, למה? כי הגמ' אומרת (שבת ק"ד ע"א ועוד) "אלה המצוות אשר צוה ה' (ויקרא כ"ז, א) שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה. לא תבן שכל נביא יאמר "יש לי פירוש אחר בתורה", לא יכול להיות. אבל רבי יהודה הלוי היה צריך להילחם עם הכופרים והפילוסופים, ולפעמים היה נדחק ואומר תירוצים דחוקים. (בספר הכוזרי בדפוס של פעם, כתוב שם: דברי רבי יהודה הלוי כולם אמת, דברי הרמב"ם קרובים לאמת יותר מן השקר, ודברי רלב"ג קרובים לשקר יותר מן האמת. וזה לא נכון! כל הרמב"ם כולו אמת, כל מה שכתב בנייני אמונה זה אמת! אני לא מדבר על שדים ועל רוחות ועל קמיעות, כל אחד והדעות שלו. כימי הרמב"ם הוא לא ראה שדים. אומרים בשם האדמו"ר מ'קוצק שכאשר הרמב"ם פסק שאין שדים בעולם, הזמינו אותם למעלה, את אשמדאי וכל השדים, ואמרו להם: תשמעו. הרמב"ם פסק שהעולם תעופו מאין... אבל בנייני אמונה הוא קבע, הוא קבע שהעולם נברא יש מאין. היו כאלה שאמרו שהעולם נברא יש מיש שזה חומר קדמון (וזו דעת אפלטון). אין דבר כזה! הדברים של הרמב"ם ברורים). לכן אמר שאחד המלכים יתיקן את זה. ויכול להיות שהקושיא הזאת הפריעה לו, למה התורה לא כתבה תאריך קבוע לחג השבועות?

9. היום יש לנו סדר קבוע: ניסן - מלא, אייר - חסר, סיון - מלא, תמוז - חסר, אב - מלא, אלול - חסר, תשרי - מלא, חשוון וסכלו - יש בהם בעיה, פעם שניהם חסרים, ופעם שניהם מלאים, ופעם אחד חסר ואחד מלא, (זה מבואר בספרי העיבור), אבל כל החדשים של הקיץ ברורים בדיוק - מלא וחסר.

דברי התורה בעלון יהיו לרפואת מרת **שולמית** ברכה טובה תחיל בת הרבנית **אסתר** (חיה) **לויזה** ע"ה.

מצות בט"ו וקלוי בט"ז

ז. על הקושיא הזאת יש שלשה תירוצים, תירוץ אחד של רבנו תם, תירוץ אחד של ר"י, תירוץ שלישי של בעל המקנה, ועל כל תירוץ יש הערות. רבנו תם אומר ככה: נכון ש'ממחרת הפסח' זה ט"ו, אבל הכוונה של הפסוק היא לא כמו ההבנה הפשוטה, אלא "ויאכלו מעבור הארץ, ממחרת הפסח מצות" - אכלו את המצות בט"ו, ומצות זה מהישן ולא מהחדש. וקלוי (מהחדש) בעצם היום הזה, ולמה מצות מהישן וקלוי מהחדש? כי כשהחטים עדיין רכות קולים אותם, זה כמו כרמל - "רך מלא" - קלי (ע"י רש"י ויקרא כ"ג, י"ד), אז לכן ויאכלו מעבור הארץ מצות - מהתבואה הישנה. ממחרת הפסח - כמו שאומר האבן עזרא בט"ו, אכלו מצות בלבד! וקלוי הולך להמשך הפסוק. אבל יש בזה קושיא עצומה, קודם כל זה נגד הגמ'. כי הגמ' אומרת "ממחרת הפסח אכול, מעיקרא לא אכול", ולמה מעיקרא לא אכול? כי רק ממחרת הפסח הקריבו את העומר ואכול, ואילו לפי רבנו תם ממחרת הפסח זה ט"ו, ועוד לא הקריבו את העומר! וגם הטעמים לא מסכימים לפירוש הזה, "ממחרת הפסח מצות וקלוי". בקלוי יש אתנח, ואילו רבנו תם חותך את הפסוק, מצות למעלה וקלוי למטה, זה לא הולך, בדרך כלל לא מפרשים פירוש נגד הטעמים, אז זה דחוק.

לשון תורה לחוד ולשון נביאים לחוד

ח. ר"י הרגיש בקושיא הראשונה שאמרתי שהגמרא לא הולכת לפי ר"ת, ועשה פירוש חדש. אמר "לשון תורה לחוד, לשון נביאים לחוד, לשון כתובים לחוד, לשון חכמים לחוד". לכן אצל התורה "פסח" הכוונה זמן השחיטה, ובנביאים "פסח" הכוונה על יום החג עצמו. ויש קושיא על זה, דבר ראשון, יש גמרא בחולין (דף קל"ז ע"ב) שרבי יוחנן אמר "רחלות", בא משהו ושאל אותו: למה אתה אומר רחלות? הרי בתורה כתוב 'רחלים' - 'רחלים מאתם ואילים עשרים' (בראשית ל"ב, ט"ו). אמר לו רבי יוחנן: "לשון תורה לעצמה,

למה קוראים לך 'אבן עזרא'? אמר להם: זו משפחה - 'אברהם בן מאיר אבן עזרא'. אז כתבו התוס' בתענית שם: "בחניכתו. פ"י כינוי שם משפחתו, שם לווי, כגון רבי אברהם אבן עזרא שכל בני משפחתו היו נקראים כך". זה היה חידוש בעיניהם. למה לא הביאו כדוגמא את רבנו תם או רש"י? כי אין להם משפחות, אלא הבן, האבא והבן. ואם יש שנים באותו שם, אז מוסיפים את הסבא גם כן, משלשים (עיי' בגמ' ב"ב דף קע"ב ע"א). אבל אצל הספרדים היו שמות משפחה. אז הרווחנו מזה דבר אחד שמות משפחה, ועוד שהאבן עזרא הקשה את הקושיא הזאת והעמיד את כולם בשאלה.

"ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח"

ה. הגמרא בקידושין (ל"ז סע"ב) אומרת על הפסוק ביהושע (ה', י"א) "ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי בעצם היום הזה", ממחרת הפסח - אכול, מעיקרא - לא אכול. הגמרא מסבירה את הפסוק ביהושע (קוראים את הפסוק הזה בהפטרות יום ראשון של פסח), ואומרת ככה: אכלו את הדגן החדש רק ממחרת הפסח, כלומר בט"ז בניסן, ואילו לפני כן בט"ו בניסן אסור לאכול תבואה חדשה. והרמב"ם (פ"פ מהלכות תמידין ומוספין ה"א) הוכיח מזה כדעת רבותינו שמתחילים לספור את העומר מיד אחרי פסח. וזה לשונו: והרי הוא אומר "ויאכלו ממחרת הפסח" ולא "ממחרת השבת", ואם תאמר שאותו פסח חל בשבת כאשר יאמרו הטפשים (הרמב"ם שמע שהקראים¹⁰ מתרצים את הפסוק הזה שאותו פסח של יהושע חל בדיוק בשבת, וא"כ 'ממחרת הפסח' זה יוצא בדיוק מוצאי שבת כמו שהקראים עושים), א"כ למה הפסוק תלה את האכילה בדבר שהוא רק מקרה בעלמא? הרי לפי דבריכם 'ממחרת הפסח' זה רק מקרה, ועיקר הספירה היא ממחרת השבת כפשוטו, אז א"כ הפסוק היה צריך לומר שאותו הפסח חל בשבת! אלא מוכרח ש'ממחרת השבת' של התורה פירושה ממחרת הפסח, אלו דברי הרמב"ם.

"ממחרת הפסח" - לכאורה הוא ממחרת י"ד בניסן

ו. האבן עזרא ראה את ההוכחה הזאת עוד לפני הרמב"ם (הוא חי לפני הרמב"ם¹¹ והוא ראה את ההוכחה הזאת אצל חכם מרומי¹², והקשה על זה קושיא עצומה. אמר לא יכול להיות, כי הרי ממחרת הפסח של התורה פירושו ט"ו ולא ט"ז, למה? ככה כתוב בפרשת מסעי (במדבר ל"ג, ג'): "ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה", ומתי יצאו בני ישראל? בט"ו ולא בט"ז. וא"כ כשכתוב ביהושע שאכלו ממחרת הפסח הכוונה ביום ט"ו ולא ט"ז! "ואנכי הרואה כי בנפשו דיבר" ככה התבטא האבן עזרא על מי שהביא את הראיה הזאת. זו קושיא אמיתית! ואת הקושיא הזאת הקשה האבן עזרא לבעלי התוס' בקידושין ל"ז סע"ב (ד"ה ממחרת הפסח) והביאו את זה בשמו: "הקשה רבי אברהם אבן עזרא¹³ ...".

10. כנראה הוא ראה ספרי הקראים. הרמב"ם לא הניח ספר בעולם שלא קרא אותו, רק את האבן עזרא לא קרא (הוא הגיע אליו יותר מאוחר), ואת בעלי התוספות ודאי לא ראה. אבל את כל ספרי הגאונים, ולהבדיל את כל ספרי אפיקורוסים כולם, הוא קרא. בזמן הבחירות כתבו עלי המתנגדים "ספרי מינים נושעים מתוך חיקן". מאפה לקחו את זה? מהגמרא בחגיגה (ט"ו ע"ב) על אלישע אחר. אני אין לי ספרי מינים, ולא נושעים מתוך חיקי! אם אני פעם מצטט את ביאליק או משהו, זה ממה שראיתי בחוץ לארץ, ואני זוכר מלה שהוא אמר. מה לעשות? יש לי בעיה של זיכרון... אבל ספרי מינים? אין לי ספרי מינים! להיפך, אני נלחם במינים. ואילו הם כששואלים אותם שאלות, לא יודעים מה לענות, פוערים את פיהם ועיניהם... לא ככה! צריך ללמוד מה לענות!

11. כאשר האבן עזרא נפטר בתתק"ד, הרמב"ם היה בן עשרים ותשע. (ואולי אפילו פחות - בן עשרים ושש). ויש סיפורים שאומרים שהאבן עזרא היה חולה, ובאמת הוא לא היה חולה אלא עני, והלך לבית חולים של הרמב"ם. והרמב"ם ראה אותו, והאבן עזרא אמר: "אוי, אני סובל וסובל לסובל". והרמב"ם ידע שאין לו כלום, אז הוא רשם: "תנו לו ארבע מאות דינרי זהב, זה עני, מסכן...". אבל זה שקר! אל תאמינו לכל הסיפורים, רוב הסיפורים שקר. תבדוק את התאריכים ותראה שלא יכול להיות, כאשר האבן עזרא נפטר, הרמב"ם עדיין לא התמנה כרופא, וא"כ עדיין לא היו הסיפורים האלה... רק יש נחת רוח לאנשים לחבר את האבן עזרא והרמב"ם ורש"י ורבי יהודה הלוי... עוד מעט יחברו גם את מתושלח עם תרח... אין שום בעיה, אבל זה לא נכון!

12. הוא לא אמר מי זה, יכול להיות שזה רבנו חננאל כי הוא בא מרומי. יש רשב"ם שכותב בפרק ערבי פסחים (דף ק"ד ע"ב ד"ה שני) "רבנו חננאל מרומי". אני חשבתי שזה רבנו חננאל מיוחד, אבל לא. זה רבנו חננאל שלנו שמופיע על הגמרא, ולמה נקרא מרומי? כי הוא היה ברומי והגיע לקירואן. אז כמדומי אחד מארבעת השבויים.

13. אתם יודעים מה עשה רבי אברהם אבן עזרא בצרפת? ביזו אותו, חרפו אותו, זרקו עליו אבנים. עד שהלך לרבנו תם. כשראה רבנו תם כמה הוא חכם, אמר לו: "אני עבד לאברהם למקנה, ואקודה ואשתחוה לאפיו!". אני משתחוה לך, איזה חכם אתה! והראב"ע לימד אותם לכתוב שירים עם משקל, יתד ושתי תנועות וכו', ורבנו תם כתב שיר כזה. ראה את זה האבן עזרא, אמר לו: מי לימד אותך את זה? "ומי הביא לצרפתי בבית שיר, ועבר זר מקום קודש ורמס, ולו שיר יעקב ימתק כמו מן, אני שמשו ושמי נומס". ככה הוא כותב. ורבנו תם אמר לו: "אני כלום לפניך". ומה הרווחנו בזה שהתוספות נפגשו עם אבן עזרא? תוס' לא הכירו בימיהם שם משפחה. ובכלל עד הזמן האחרון אין לאשכנזים שם משפחה. (היום יש להם שם משפחה כי כפי עליהם השלטונות באירופה את זה). כאשר רצו למנות את הגאון המלבי"ם לרב בבודפשט, אמרו לו: כאן יש חוק, לרב צריך להיות שם משפחה, אמר: אין לי שם משפחה, מה אני אעשה? חשב וחשב, ועשה מהשם שלו ושם אביו שם משפחה, מלבי"ם ר"ת מאיר לייבוש בן יחיאאל מיכל זה ר"ת מלבי"ם. זה לא המשפחה שלו, אלא זה שמו ושם אביו, וככה היה. לכן כשהשכנזים עולים לתורה ועושים "מי שבירך", אומרים "ברך את פלוני בן פלוני". אבל אצל הספרדים לא אומרים ככה, אלא את שמו ומשפחתו, לא צריך את שם אביו, בשם משפחה הוא מוכר יותר. הרי מי זה אביו? אברהם בן יעקב? יש הרבה כאלה, אבל בשם משפחה אתה מכיר אותו יותר. וככה גם בכתובה כותבים: אברהם ושם המשפחה שלו. אבל היום אנחנו עושים סלסול לצאת ידי חובת כולם, כותבים פלוני בן פלוני וגם שם משפחה (עיי' בשו"ת בית נאמן חאה"ע סי' ט"ה). והעניין של שם משפחה, אל תחשבו שזה דבר חדש אצל הספרדים, זה היה מאז ומתמיד. הרמב"ן כותב בפרשת פינחס (במדבר כ"י י"ג) שככה היה נהוג בישראל, משפחת השמעוני, משפחת התברוני, וכמו שאנו אומרים היום 'אבן דאוד', 'אברבנאל'. כל השמות האלה היו מאז ומתמיד. לכן בתענית דף כ' ע"ב, הגמרא אומרת: "לא קראתי לחברי שם בחניכתי", מה זה בחניכתי? תוס' (ד"ה בחניכה) לא ידעו מה זה בחניכתי, כשבא האבן עזרא אמרו לו: אין קוראים לך? אמר להם: "אברהם אבן עזרא". אמר לו: אבא שלך שמו עזרא? אמר להם: לא, אבא שלי שמו מאיר. שאלו אותו: אז

שקוע באוהלה של תורה?

קורס דיני תורה

בס"ד יוצא לדרך!

המסלול המקצועי ביותר לקראת בחינות ההסמכה לדיינות

הפתיחה אי"ה מיד לאחר חג הפסח!

הקורס יועבר ע"י הרה"ג הרב **אריה מושקוביץ שליט"א**
ראש כולל, דיין ומו"צ בעל כסיות רב בהנהגת תלמידיים למבחיני הדיינות

שיעורים ומקדמים ומקיים סיומים כתובים כל שיעור שלישי חזרה על השיעורים הקודמים חכנון ל"ז מבין שאלות חזרה הכונה אישית

רוצה להנשים שאיפות?

התקשר עכשיו: **03-3801122**
sh033801122@gmail.com
www.033801122.com

מסלול התלמוד המובחר בהסמכה לדיינות

ולשון חכמים לעצמן". למה הוא לא אמר לו: "לשון תורה לעצמה, לשון נביאים לעצמן, לשון כתובים לעצמן?" אפשר לדחות שאנחנו הקשינו מהמשנה על לשון התורה, ולכן הוא ענה ככה. אבל יש על זה קושיא אחרת. הגמ' בבבא קמא (דף ב' ע"ב) אומרת, כתוב: "וכי יגח שור את איש" (שמות כ"א, כ"ח), ומבארים שהכוונה בקרן. אבל מנין לנו שנגיחה בקרן? אולי נגיחה ברגל? שנותן בעיטה? והגמרא עונה: שנאמר (מלכים א' כ"ב, י"א) "ויעש לו צדקיה בן כנענה קרני ברזל, ויאמר כה אמר ה' באלה תנגח את ארם עד כלותם". וקשה איך הגמ' לומדת מזה? זה פסוק בתורה בפרשת משפטים, וזה פסוק בנביאים במלכים-א'. ואיך אתה מחבר אותם ביחד? אלא שמע מינה שהגמ' לומדת שהתורה והנביאים הם אותו לשון. וא"כ איך מתרץ ר"י שלשון תורה לבד, ולשון נביאים לבד? צריך עיון.

לפני מתן תורה ליל פסח היה שייך ל"ד

ט. יש תירוץ אחר של בעל המקנה¹⁴ (בקידושין שם) שכתב משהו חריף מאד. אמר לפני מתן תורה הלילה היה שייך ליום שלפניו, למשל: ליל שבת - זה לא ליל שבת, אלא זה נקרא יום ששי בלילה. ככה אומרים אצל הגוים¹⁵,

14. בעל המקנה היה רבו של החתם סופר, שניהם היו חריפים מאד. אומרים שהחתם סופר היה חריף מאד, אבל הוא צם מאה ימים כדי לשכוח את החריפות שלו, ולכן בתשובותיו לא תמצא חריפות. כאשר כותבים שאלה ותשובה, לא עושים שו"ת חריף, תשובה עושים בדרך פשט. כי אם אדם ילפלפל, יקח את הטורי זהב ויסובב אותו, בסוף יפרש אותו הפוך מכוונתו... לא ככה עושים! היה חכם אחד באמריקה, שמו הרב יום-טוב שורץ, כתב ספר 'מענה לאגרות', ויש בו מאה ושבעים השגות על הרב פיינשטיין. אבל הוא כותב בלשון קשה מאד, אומר: "מח עקום", "דברים בטלים" וכיוצא. חבל! לא כותבים ככה! וכתבים בכבוד ובענווה. מה יצא מהספר שלו? אומרים שהביאו אותו לפוניבז', ותוך רבע שעה שרפו אותו ונגמר! (אבל בשביל מה לשרוף את הספר? הראב"ד כתב מלים קשות, מיהו שרף את המלים שהוא כתב? נשאר כולם, "לא נהיר ולא בהיר, לא צהיר". ככה כותב הראב"ד). אתה צריך לכתוב את השאלות אבל בכבוד. אני אמרת לבנים שלו אחרי שנפטר: תוציאו את הספר שלו, ותורידו את כל המלים הקשות. אבל תשעים ותשע אחוז מההערות שלו הם נכונות! כל פעם הרב עובדיה ע"ה מביא אותו, ואומר הוא צודק, אבל לא ככה כותבים. מה לעשות?! ואחת ההערות של המענה לאגרות, שהרב פיינשטיין לפעמים נדחק למצוא היתר (הוא נמצא באמריקה, שם קשה מאד), והוא מחפש לו דרכים. הוא לוקח פוסק ומפרש בו פירושים שלא כמו הפשט. יש דברים כאלה. אבל בעל המקנה היה חריף, הוא רבו של החתם סופר, ויש לו גם ספר הפלאה. מה זה הפלאה? ראשי תיבות הרב פנחס לוי איש הורביץ, אחיו היה אדמו"ר רבי שמעלקא (שמעלקא או שמעלקא, אני לא יודע), והוא היה גאון וצדיק.

15. פעם ראיתי בספר, שהיה מקרה רצח בארץ ישראל, ובאו שני עיתונים, עיתון אחד כתב "המקרה הזה קרה בעיר פלוגית, בן אדם פלוגי, ביום ששי בלילה". והשני כתב "בליל שבת", יש פה סתירה, איך נרצחו שני אנשים, באותו השם, באותו מקום, אחד בליל ששי, אחד בליל שבת?

מוסדות ישיבה
"דרכי העיון"
 כתיבת סוד ונטי' מן ראש הישיבה רבנו יצחק הענין שלישי' ענין

בואו שעריו בתורה

שם ספר: 'הצדקה והחובה' שמעתי על דוד מיד ביום כעס בחדר ב' החשב"ד נדה ונהל בראש כדאמריה לברא נשמה על כל המדות שנתנו בתורה המנהג הנוראה לראי' אמרו רבנו הגדול וכן שטר"א שנתנו מכל לב אם כל המדות 'סיום לדומה בבל פאקוס' ולחיים חתומים ענינים. סיום לקבל כי עמולה חזו חתום'. רבנים רבים פנו לר' יצחק הנקדמה חס לביטחונם בגודלת הרוח 'אל תהי קלה בגודלת הרוח חיים עולם לך' כונה נכונה בנשיאות אהבה. אומר רבנו רמיה אריה.

שב העדות חושפת דליב לכל אדם הקרוב עמן בית ישראל ד' בבל אתו מהי בעולות זרב וזכים לזרעם את בית אלקינו. נמשחם כפי יחולתם ב'צדקה' הנחלת. זה טעם ה' עולות. ואם לשכח ימנעו ויחזיקו חובלים בטובותיהם נח אומר ונשנה מללה כל יומים. נזכר סתו לנפת בנשונה יוד ש' רבנו שליט"א בראשון. בנחן בית שלוחם.

לחן ססת חובלים	
רב"ט אג"ט	4.00 - ססת - דולרים
דולרון	4.00 דולר/חולדת - כ"ט 2000
קטן	2.00 קטן חוד - ריסט
דולר חיים	4.00 ססת/ססת - סודי/עילית
חובלים/ססת	4.00 ססת/ססת - ונדר/מילית

בב' ביום הקרובים כנדה יימלא למופתם הני שבתיהם. והעודה חובלים. זה ענין לז' האביל את המדות לברכה. הקדשת החינוך כישות או ליצור עמו קשר בעל 05-5782267

הענינה נמקרה. אדמים חובלים
 מרדכי כהן ס"ט
 הענין כן ייחיים. דרכי העיון ב' ב'

וככה היה עד מתן תורה, הלילה הולך אחר היום שלפניו. ומנין לנו? שנאמר (בראשית ח' כ"ב): "ויום ולילה לא ישבותו" - יום ואח"כ לילה. **כשניתנה תורה נתחדשה הלכה - לילה ואח"כ יום.** וא"כ ליל פסח - ליל ט"ו - עכשיו זה ט"ו, אבל לפני מתן תורה הוא היה נחשב כיום י"ד בלילה. ככה הוא אומר. ובזה הוא מסביר את הסתירה של "ממחרת הפסח". מה שכתוב בתורה "ממחרת הפסח יצאו בני ישראל" הכוונה ליום ט"ו, כי הלילה שלפניו שאכלו בו את הפסח הוא שייך ל"ד, ו"ממחרת הפסח" - שזה ט"ו - זה יום חדש. אבל אצלנו ביהושע יום אכילת הפסח הוא ליל ט"ו, וככה נקראים הלילה והיום, וממילא "ממחרת הפסח" הכוונה ליום ט"ז.

"ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב"

י. לכאורה זה תירוץ יפה מאד. ולא רק שהוא יפה, אלא גם הרווחנו בו קושיא של תוס'. תוס' בברכות דף ח' ע"ב (ד"ה כאילו) שואלים שאלה. הגמ' אומרת שם "כל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי". מנין לנו? שנאמר (ויקרא כ"ג, ל"ב) "ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב", וכי בתשעה מתענין, והלא בעשרה מתענין?! אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשיעי, כאילו מתענה תשיעי ועשירי. ותוס' שואלים, מה הקושיא מ'בתשעה לחדש בערב'? אין הכי נמי, צריכים להתענות בתשעה לחדש בערב שזה בעצם ליל עשירי. וכמו שראינו (שמות י"ב, י"ח): "בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות", וכי ביום ארבעה עשר אוכלים? הרי אוכלים בליל ט"ו? ובכל זאת הגמ' לא הקשתה שם את השאלה הזאת. ומה הקושיא מהפסוק "בתשעה לחדש בערב"? אבל לפי דברי המקנה - מסודר, למה? כי הפסוק "בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות" נאמר בפרשת בא לפני מתן תורה, וא"כ הערב של ליל ט"ו שייך לארבעה עשר. אבל פרשת אמור נאמרה אחרי מתן תורה, ושם כתוב "ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב". מה זה בתשעה בערב? זה לא ערב של תשעה, אלא של עשירי! ולכן הגמ' שאלה. זה הסבר יפה.

בתורה 'פסח' הוא יום השחיטה, ולא יום האכילה

יא. אבל יש לנו קושיא על הפירוש הזה. הרי תמיד כשהתורה אומרת 'פסח' היא מתכוונת על יום השחיטה, ולא על יום האכילה! ככה כתוב בפרשת אמור (ויקרא כ"ג, ה'-ו'): "בחוודש הראשון בארבעה עשר לחדש בין הערבים פסח לה'. ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות". ובפרשת פינחס (במדבר כ"ח, ט"ז) אותו דבר, ביחזקאל (מ"ה, כ"א) אותו דבר. כל פעם שהתורה מדברת על פסח, היא לא מדברת על האכילה כמו שאומר הרב בעל המקנה, אלא מדברת על יום השחיטה, וא"כ גם ביהושע 'ממחרת הפסח' פירושו ממחרת השחיטה, השחיטה ב"ד, ולמחרתה זה ט"ו. וחזרת הקושיא.

כאן יש טעם מיוחד למה לשון הנביאים שונה

יב. לכן אמרתי שהפירוש הנכון ביותר הוא פירושו של ר"י. ואם תגיד לי, הנה ראינו בגמ' בבא קמא (דף ב' ע"ב) שלשון התורה והנביאים אותו דבר? אבל כאן יש טעם מיוחד למה לשון הנביאים שונה. מה הטעם? רש"י בפרשת בהעלותך (במדבר ט', א') אומר שישאל לא הקריבו פסח במדבר רק פעם אחת בלבד - בשנה השניה. "בגנותן של ישראל דיבר הכתוב, שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד". ולמה באמת הם לא הקריבו יותר? וכי הם היו רשעים? אז אני הסברתי שהצאן והבקר שהביאו אתם - "מקנה כבד מאד" (שמות י"ב, ל"ח), לא יכלו לעמוד במן. המן הזה הוא לחם של מלאכי השרת - "לחם אבירים אכל איש" (תהלים ע"ח, כ"ה)¹⁶. מה יעזור לחם של מלאכי השרת לצאן ולבקר? ! מסכנים, לא יכלו לעמוד בזה, ולכן הרבה מהם מתו. וראיה לדבר, בפרשת בהעלותך אחרי הקטע של הפסח כתוב (במדבר י"א, א'): "ויהי העם כמתאוננים". ומשה רבנו אומר (שם פס' כ"ב): "הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם" אין מספיק! למה אין מספיק? איפה כולם? הרי כל מה שהבאתם ממצרים היה הרבה מאד, ומסתמא כבר הביאו וולדות ועוד וולדות?! יש לכם המון! אלא רובם לא החזיקו מעמד, ולכן כל ישראל עשו פסח רק בשנה שניה בלבד. אבל לא

לא! זה אותו אדם! רק שני עיתונאים, אחד יש לו שכל, ואחד השכל שלו הפוך. אחד אמר יום ששי בלילה - הכוונה ליל שבת, והשני אמר ליל שבת כפשוטו.
 16. אבא ע"ה פעם אמר לנו בליל שבת, למה עם ישראל חכמים? אם תאמר לי בגלל שבאנו מזרע אברהם אבינו, הרי להבדיל גם הערבים באו מזרע אברהם אבינו, והם לא חכמים... כל מה שמלמדים אותם, לא מבינים כלום. (רק מלמדים אותם באיירופה תקח את הנשק, תקח את האטום והטשטיות האלה, המוח שלהם אטום... מה לעשות?!). אם כך למה אנתנו חכמים? אלא בגלל שאכלנו את המן ארבעים שנה, הוא נתן לנו חכמה "לחם אבירים".

שאח"כ לא עשו פסח בכלל, אלא עשו רק יחידים. מי שנשאר לו צאן ובקר, ה' בירך את הצאן שלו שהמן יהיה טוב בשבילו, אז הוא עשה. אבל לא כולם עשו. אז הקרבן נשאר.

מצות לא אכלו כל ארבעים שנה

יג. לעומת זה מצות לא אכלו כל ארבעים שנה, למה לא? הרי המצה צריכה להיות מחמשת המינים - חטים שעורים, כוסמין, שיבולת שועל ושיפון. והמן זה לא חטה ולא שעורה לא שום דבר. ואז נשתנה השם של הפסח. במקום 'חג המצות', הוא נקרא 'חג הפסח'. אם כן בזמן שהיו במדבר נשכח שם 'חג המצות', כי אין מצות ואין כלום. ולכן כשבאו בימי יהושע, המלה 'פסח' זה לא כמו הפסח של התורה, פירושו 'חג הפסח', כמו שאנחנו קוראים לו עד היום הזה, לא יום השחיטה, אלא החג ממש. ולמה החג נקרא פסח? על שם "אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים" (שמות י"ב, כ"ז), אז פסח הכוונה החג של הפסחה, ולא במובן שהיה בזמן מתן תורה, פסח של השחיטה, אלא פסח של החג. כי אחרת אין להם שם אחר, איך יקראו לו? 'חג המצות'? אין מצות. נקרא לו 'חג המן'? אין חג כזה... לכן קראו לו חג הפסח, ומובן למה ביהושע כתוב ככה.

יהושע ע"ה שינה שתי מלים מהפסוק של התורה

יד. ומה למדנו מהפסוק ביהושע? שני דברים. **יהושע ע"ה שינה שתי מלים מהפסוק של התורה.** בתורה כתוב "ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה" (ויקרא כ"ג, י"ד). במקום לחם הוא כתב מצות, למה? כי אנשים לא מבינים, הם שומעים 'לחם' חושבים שזה לחם חמץ, יבוא אחד ויאמר: התורה אומרת לאכול לחם עד עצם היום הזה, כלומר ביום ט"ז בניסן תאכלו חמץ! לכן אמר יהושע: **'מצות'**. זה כמו שכתוב בספר התשבי **לרבי אליהו בחור**¹⁷ (ערך 'דבר אחר') שאנחנו לא מזכירים שם 'חזיר', כדי שהילדים לא ישמעו את המלה הזאת, אלא אומרים 'דבר אחר'. והוא כתוב שם שזה כמו שרגלים בפסח לא לומר את המלה 'לחם', כי לחם פירושו חמץ, אז אומרים משהו אחר. לומר לחם בברכה 'המוציא לחם מן הארץ' זה בסדר, אבל כשאתה מדבר, אם תגיד 'לחם' יכולים לטעות. אז יהושע בן נון שינה מהלשון ואמר 'מצות' ולא 'לחם'. **ודבר שני**, כדי שלא נטעה כמו הקראים ונאמר **'ממחרת השבת'** פירושה נחכה עד השבת, לכן אמר **'ממחרת הפסח'**. אם כן הפירוש של הגמרא נכון, דברי הרמב"ם נכונים, והכל נכון וברור.

"בני איש אחד נחננו"

טו. **הרב קוק ע"ה** בשנת תרע"ח (נדמה לי, ככה ראיית בספר לפני ארבעים שנה בחור"ל), אמר לדוקטור אחד ששמו יעקב פייטלוביץ: לך לאתיופיה, שם הם ממשיכים לעשות כמו הקראים, 'ממחרת השבת' מחכים עד השבת, ותסביר להם מה לעשות. אז הוא כינס ארבע מאות קייסים (הכהנים שלהם נקראים 'קייסים'), ואמר להם: כל העולם כולו עושים ספירת העומר ממחרת הפסח, ולא 'ממחרת השבת' - אחרי יום ראשון, אל תחכו עד השבת. והם הסכימו, 'קיימו וקיבלו היהודים' (אסתר ט' כ"ז). אז בא אחד ואמר: הנה הם קדמונים, והם לא עשו כמונו בספירת העומר. אבל זה לא ראייה, כי הקייסים שכחו הרבה מאד¹⁸. אבל כאן בארץ לאט לאט הם לומדים, ונעשים מהם גם **דיינים וגם חכמים**. יש לנו בחורים אתיופים בישיבה, ולומדים מהרש"א ומפרשים. אתיופי יושב כאן, ותימני כאן, וספרדי כאן, ואשכנזי כאן¹⁹, וכולם לומדים

¹⁷ יש לו ספר שקוראים לו 'תשבי', למה קוראים לו תשבי? כי אליהו זה התשבי. ויש בספר הזה שבע מאות ושנים עשר ערכים כמנין **תשבי**. הוצאנו אותו בישיבה לפני כמה שנים בהגהה מיוחדת, חיפשו כתבי יד של הגאון יעב"ץ שיש לו הגהות על הספר, כתבי יד של רבי ישעיה פיק, ועוד הגהות ויצא ספר מיוחד. פעם פגש אותי חכם אחד ואמר לי: "עשיתם טעות בספר, לא הבנתם..." אמרתי לו: "טוב, אני אבדוק, אם עשינו טעות, אני אפרסם 'טעיתי!', מה אכפת לנו?". אסור לאדם לומר טעיתי? אם הרמב"ם כותב "טעיתי ותקנו בספריכם", ככה צריך לעשות! "סור מרע ועשה טוב" (תהלים ל"ד, ט"ז). אתם יודעים מה זה **'טוב'**? ר"ת טעיתי ותקנו בספריכם, יש לך טעות - סור מרע... אבל בדקתי והוא טעה במחילת כבודו, הוא לא הבין. הספר הזה נפלא!

¹⁸ ראיתי כתוב שכאשר הם באו לארץ, והקייסים האלה ירדו מהמטוס (היה אז מבעב משה) לקחו מניפה והניפו עליהם. אמרו להם: היום חורף, בשביל מה אתם מניפים? אמרו "יש זבובים, אם הזבוב יגע בקיים, הוא יהיה טמא וצריך טבילה". והרי הזבוב חי ולא יטמא? זה הכלל הראשון שכתב הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשנה בסדר טהרות: **דע לך שאין שום בעל חיים שהוא יתן טומאה ויקבל טומאה כשהוא חי, זולת האדם בלבד**, את הכלל הזה הם לא ידעו, חשבו מה שהתורה אומרת "אלה הטמאים לכם" (ויקרא י"א, ל"א) וכל השרצים וכו', זה גם כשהוא חי. אם יגע הזבוב בפנים של הקיים, אז הוא צריך לטבול מאה ושמונים פעם כמניין קיים... לא נכון, לא צריך הדבר הזה, זו טעות! (ובפרט שהזבוב אינו משמנת השרצים, ואפילו מת אינו מטמא). גם תקיעת שופר לא הייתה להם. התורה אומרת (במדבר כ"ט א') "יום תרועה יהיה לכם", והם לא ידעו, מה לעשות?! אז ככה גם כן טעו ב'ממחרת השבת'.

¹⁹ יש לנו בישיבה גם אשכנזים. אתם יודעים למה הם באים אלינו? הרי אשכנזים דוקא לא באים

ביחד. אמרתי פעם לתימני ולאתיופי, עליכם נאמר (דברים ל', ג'): "ושב ה' אלוקיך את שבותך ורחמך, ושב וקבצך מכל העמים", **'שב' ב' - זה אלפיים, וש' - שלש מאות, אלפיים** ושלש מאות שנה עברו מזמן הגלות שלכם מימי בית ראשון עד היום, והנה "קבצך מכל העמים". אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלוקיך ומשם יקחך". ויש עוד פסוק מיוחד על האתיופים, **הרב עובדיה ע"ה** אומר (ש"ת יב"א ח"ח חאה"ע סי' י"א) שהם משבט דן, ככה כותב הרדב"ז (ש"ת דברי דוד סי' ה'). ומה כתוב בתורה? **"דן ידין עמו**, כאחד שבטי ישראל" (בראשית מ"ט ט"ז). **דן - השבט הזה - כשהאתיופים שיגיעו לארץ, יהיו מהם דיינים. ידין - הרב הראשון שקיבל הסמכה קראו לו רבי יוסף הדנה**, ואיך הוא חותם? **'הדנה'** - זה עשר, הדנה - ששים וארבע, ביחד שבעים וארבע, **ידין ג"כ עולה שבעים וארבע**. הפסוק אומר לנו, מי זה הרב הראשון שיבוא מהאתיופים. **כאחד שבטי ישראל - יש אומרים הם לא יהודים**, כי הפנים שלהם שחורים יותר מדי. קודם כל זה לא ראייה, למה הם שחורים? משום שהאמא שלהם בלהה הייתה שפחת רחל, והשפחות בדרך כלל הן שחורות²⁰, ועוד, שהם היו באתיופיה, ושם חם מאד, והאקלים משפיע - במשך אלפיים שנה היו שם. לכן הפסוק אומר: **"כאחד שבטי ישראל"** - ר"ת **פטי** - אפילו שהוא כושי, אבל הוא יהודי כשר, "דן ידין עמו, כאחד שבטי ישראל". שנזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן, ושיהיה לכם יום ירושלים מבורך.

לישיבות ספרדיות. אלא כי הם יודעים בשישיבה שלנו ('ספרדי טהור'...) לומדים איך שלמדו פעם, לא משנים כלום. לומדים מה הוקשה לרש"י, לא לומדים אותו מה מהר, ומיד אומרים איזה פלפול. לפני הפלפול קודם כל **פנין טוב את הפשט!** אמר רבי יהודה אריה די **מודינא** (הוא היה רב בוויניציא לפני ארבע מאות שנה, ויש לו ש"ת 'זקני יהודה', והוא כותב את זה בהקדמה שלו) אתם יודעים מה זה פלפול? עושים מפיל גדול, עושים פול קטן, ומפול קטן עושים פיל גדול... פיל-פול. קודם כל תבין את הפשט! פשט ר"ת **פך שמן טהור**, יש לאשכנזים מה ללמדו, ויש לנו גם מה ללמדו, אז הם באים ושומעים. **20** דן נולד מבלהה, כאשר באו השבטים למצוא את יוסף אמרו: "אנחנו אחים". אמרו להם: אתם אחים? אחד לבן מדאי, אחד שחור מדאי, אחד בינוני, איך זה יכול להיות? אמרו (בראשית מ"ב, י"א) **"בני איש אחד נחננו"** - האבא אותו אבא אבל האימהות שונות. לכן האשכנזים וספרדים שונים קצת, וכי נעשה פלפול דבר הזה?! כולם אותו דבר!

יש לך שאיפות גבוהות?

קורס דיני נזיקין

בס"ד יוצא לדרך!

המסלול המקצועי ביותר לקראת בחינות ההסמכה לדיינות הפתיחה אי"ה מיד לאחר חג הפסח!

יחס אישי ומשפחתי וניהול מקצועי של תהליך הרישום למבחני הדיינות

מבנה הקורס

פעם בשבוע בלבד בשעות הערב
ימי שלישי בין השעות 19:00-22:30

ניתן להצטרף לקורס בזום!

רוצה להנשים שאיפות?

התקשר עכשיו: **03-3801122**
sh033801122@gmail.com
www.033801122.com

מכון גבוה ללימודי רבנות, דיינות ומשפט

ומגדל חננאל עד

"יקבי המלך"

מתוך שיחותיו ודרשותיו של מורנו ראש המוסדות

הגאון הגדול רבי חננאל כהן שליט"א

ראש ישיבת 'לבנימין אמר' ברכיה

בדמיין חי!

(ערך: הרב יוסף חיים נחום הלוי שליט"א)

ריבוי ע"י מכות?

בהגדה של פסח מבואר הפסוק: "ויהי שם לגוי גדול עצום ורב" (דברים כ"ה, ו). ועל המילה "ורב" מביא המגיד את הפסוקים: "רבבה כצמח השדה נתתיך ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים שדים נכנו ושערך צמח ואת ערם ועריה. ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי" (יחזקאל ט"ז, ו-ד). שואל סבי הקדוש מרן הגאון רבי רחמים חי חיותה הכהן צוק"ל זיע"א שאלה גדולה. הרי המגיד רוצה להסביר בדברים שלו מה סוד הריבוי של עם ישראל, ולכאורה קשה, אדרבה, מהפסוקים האלה רואים כמה קשה לעם ישראל, "ואת ערום ועריה", "מתבוססת בדמיך", וכי כשמקבלים מכות זה הריבוי של עם ישראל! אין כאן פסוקים שמדברים על עם ישראל כמה הוא גדול וחזק, אז מה מיוחד בפסוקים הללו?

יהודי בביתך ובצאתך

אלא עונה הרב על כך תשובה נפלאה, ולפני כן הוא מקדים הקדמה יסודית. היו שתי קבוצות בהיסטוריה של העם היהודי. קבוצה אחת אמרה: "היה יהודי בביתך, ואדם בצאתך". עד כדי כך לא רצו להגיד "וגוי בצאתך", שכביכול ח"ו יהודי זה לא אדם. רצו בחוץ להיות "ככל הגוים בית יהודה" (ע"פ יחזקאל כ"ה, ח), להתערבב איתם, ואז אולי יכבדו אותם ולתפוח לא יעשו להם צרות. ואילו הקבוצה השנייה אמרה: "יהודי בבית יהודי גם בחוץ!". גם אם זה גורם הבדלה מהגויים, צריך שתהיה הבדלה! הרי אם לא תהיה הבדלה, לא יהיה קיום לעם ישראל, יתערבו בגויים וילמדו מעשיהם חס ושלום!

ממשיך רבנו ומכריע: ההיסטוריה הוכיחה שהקבוצה השנייה צדקה! אותם אלה שאמרו "היה יהודי בביתך ואדם בצאתך", התערבו בגויים ולמדו ממעשיהם, התבלבלו בתוכם ונמחקו מהעם היהודי לגמרי, ואילו דור ההמשך הם רק אלו שהחזיקו ביהדותם בבית ובחוץ בכל תוקף.

השואה השנייה

אם נתבונן, לכאורה היום אמורים להיות עשרות מיליוני יהודים בכל העולם, א"כ למה אנחנו עומדים רק על חמשה עשר או ששה עשר מיליון? התשובה היא, כיון שאחוזי ההתבוללות לא אליכם גבוהים מאד מאד, באמריקה בצרפת ובשאר ארצות אירופה, רחמנא לילצלן. גם בארץ בעונות הרבים יש קצת התבוללות. הדבר הזה אכל חלק ניכר מעם ישראל. ברגע שחלק מהעם היהודי הוריד את המחיצות בינו לבין הגויים, אותו החלק נמחק! זה נקרא "השואה השנייה"! אבל להיפך, מי שזכרו שהם יהודים גם בבית וגם בחוץ, הראו לכולם שהם יהודים, אז למרות שהם קיבלו מכות ועברו צרות, נשארו יהודים נאמנים. המחיצה בינם לגויים הזכירה להם שהם יהודים, המכות שהם קיבלו הזכירו להם שהם לא שייכים לשאר האומות.

אש ומים לא משמשים בערבוביא

עם ישראל נמשלו לאש, שנאמר: "והיה בית יעקב אש" (עובדיה א', י"ח), ואילו הגויים נמשלו למים הזדונים, למים רעים, וכמו שכתוב: "אזי עבר על נפשנו המים הזדונים" (תהלים קכ"ד, ה). אם ניקח אש ומים, המים מכבים את האש, אבל אם נשים מחיצה בין המים לאש, כמו שלוקחים סיר ושמים עליו מים ותחתינו אש, האש מנצחת את המים, מחממת ומאדה אותם. כך עם ישראל, אם מתערבים בגויים, הגויים מעלימים אותם, אבל ברגע שהם שמים מחיצה בינם לבין הגויים, אדרבה, הם מנצחים את הגויים ומתרבים.

דם פסח ודם מילה

לכן המגיד אומר, מה זה "עצום ורב"? הריבוי של עם ישראל הוא מהפסוק: "ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי", זה הקיום של עם ישראל! בדמיין חי!

כשעם ישראל יצאו ממצרים, עשו קרבן פסח וברית מילה. ע"פ זה אומר המדרש (שמות רבה פרשה י"ז אות ג'): מדוע הפסוק אומר פעמיים "ואומר לך בדמיין חי"? אלא הם עם ישראל שהקריבו קרבן פסח ועשו ברית מילה במסירות נפש, ההבדלה בינם לבין הגויים היא זו שהצילה אותם. הגויים עובדים את הכבש, ואנחנו אוכלים ומקריבים את הכבש. הגויים ערלים, ואנחנו עושים ברית מילה. בזכות ההבדלה הזאת זכו ויצאו ממצרים, זהו כח מסירות הנפש של עם ישראל.

הקב"ה יזכה אותנו, שנרגיש בחוש את הפסוק: "כימי צאתך מארץ מצרים הראנו נפלאות" (מיכה ז, ט"ו), אמן כן יהי רצון.

רועה נאמן

אגרות ומכתבים ממרן ראש הישיבה שליט"א

בס"ד, בני ברק, יום כ"ח בתמוז התשס"ח
לכל מאן דבעי

מה שפורסם בשמי כאילו אני תומך בתכנית ליב"ה בישיבות הקטנות, לא היו דברים מעולם. ומעשה שהיה לא כך היה. אלא שהביאו לי תכנית למודים בתלמוד תורה, הכוללת חשבון (3-5 שעות בשבוע), טבע וגיאוגרפיה (1-1 שעות לשבוע), היסטוריה והתעמלות (כנ"ל), מוסיקה (2-1 שעות לשבוע), ואנגלית (3-1 שעות לשבוע), וכתבתי שהיא כשרה למחדרין, וכל גדולי ישראל היו בקיאים בחכמות, ובפרט: הרמב"ם, הראב"ע, ריה"ל, הרמב"ן, הר"ן, הרשב"ץ ואברבנאל, הרמ"א, מהר"ל מפראג, התו"ט, ר' דוד גנז, ר' יאיר חיים בכרך (ראה בשו"ת חוט השני ס"ס צ"ז), היעב"ץ (ראה בשו"ת שאלת יעבץ ח"א ס"ס מ"א), הישר מקנדיא, הגר"א, הגרש"ז מלאדי, החת"ס, הרש"ו והחזון איש, ועוד ועוד. ויש מהנ"ל שצריכים לדעת קצת להכיר שפת המדינה בחו"ל כשנוסעים שם. וכל זה בבי"ס יסודי כמו שלומדים בחינוך העצמאי (או קרוב לו).

אבל בישיבות נאמר "אל תגעו במשיח" (תהלים ק"ה ט"ו). צא ולמד ממה שהיה בישיבת ולוז'ין, שלבסוף נסגרה כליל בעוה"ו. ושנה ופירש קשה מכלם.

ואמרו בנגרא (ימא דף ד' ע"ב) "מניין לאומר דבר לחברו שהוא בכל יאמר עד שיאמר לו כך אמור". וכל שכן להוציא דברים מהקשרם, שזה חטא בל-יכופר.

נאמן"ס"ט

Advertisement for 'Beit HaTorah' featuring a quote from the Torah: 'את כל ספרי הגאון רבי אהרן זכאי שליט"א ובתוכם גם את האפרים הורשיני: יום טוב חלבוניד', רחול המעו חלבוניד'. It includes contact information: 050-415-3227, 02-5379-453, 02-5380-856.

בית ההוראה "ויוסף עובדיה"

בראשות
מרן הרה"ג צוראל רבי שליט"א

שמחים לבשר על פתיחת מחזור רביעי לשימוש
בהלכות טהרה

המעוניינים להירשם נפלא!:

0527124031, 0548425754

קבלת תעודה למסיימים
בהצלחה

עקב המצב
תיערך תפילה
מיוחדת
לשלום החיילים
והשבת
החסופים

למרן פוסק הדור הראשון לציון שלמה משה עמאר

שליט"א

רבנו

רבה הראשי של ירושלים

בין השעות

15:00

20:00

יום חמישי י"ז ניסן ב' דחול המועד (25.4.24)

בבית הכנסת אהבת שלום

רחוב מיצרי טיראן 3, גבעת המבחר, ירושלים

ניעמו אור המעמד

בהשתתפות רבנו, תלמידהון ואישי ציבור

ברוכים הבאים

עזרת נשים פתוחה

הזמר העולמי **משה דוויק**
בליוני **תזמורת אבי מילר**
הזמר החסידי

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים
מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א
לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

עורך: תרה"ג ר'
שמואל יעקב שליט"א

גליון
357

או בתאונה?

חיבה

דרור לדרור
כמר דרור.

תשובה לחידה נמצאת
בעלון הנוכחי.

ידע ידע

א. מה זה מימונה? (שחוגגים במוצאי פסח)? (גם בתוספת ובג'רפא עושים מימונה, אבל משהו קטן מאוד). יש אומרים שמימונה זה על שם אביו של הרמב"ם, רמב"ם - רבנו משה בן מימון, מימון זה לא שם משפחה, אלא זה השם של אבא שלו. ששמו היה רבי מימון שהיה דון וחסד גדול והמרוקאים אומרים שהוא נפטר ביום אסרו חג של פסח, אבל אין שום מסמך על זה.

ב. אבל יש הסבר אחר שהוא יותר מתקבל, שמימונה זו אמנה. לומר לנו שלמרות שהמש"ח עוד לא בא, אנחנו מאמינים, מאמינים בני מאמינים, ומתפחים בסבלנות. והמלה סבלנות בעצמה יש לה חכמה רבה מאד. סבלנות זה אותיות סבלנו. והפננה: סבלנו - סבלנו הרבה בגלות, ות' זה בגימטריא אלהייה הנביא זכור לטוב. תשלח לנו את אלהיך, והקדוש ברוך הוא אומר בן, ויותר מאד - "סבלנו" עולה בגימטריא פסח (148) - עשינו פסח ואמרת לנו "בניסו עתידים להאכל" (ר"ה דף י"א ע"א), אז איפה הת' - אלהיך הנביא זכור לטוב! סבלנות! ולאט לאט ה' מראה לנו נסים ונספלות, לכן אדם לא ידחק את השקעה, החפזון הזה להיות "פתח פמים" (בראשית מט

הלכה נאמנה

א. שנה שאלה, מה קדם, ספירת העומר או ערבית? היעב"ז כתב בספר מור וקציעה (סי' תפ"ט) שספירה קודמת, כי הספירה עקרה מדאורייתא [מן התורה], ונתפלת ערבית עקרה מדרבנן. אבל מחילה מכבודו, הרי בתפלת ערבית יש קריאת שמע שהיא דאורייתא, ולכן רב העולם לא עושים ככה, אלא מתפללים תפלת ערבית, וסופרים ספירת העומר אחרי ערבית. ואנחנו עוד לפני סיום ערבית כבר סופרים את העומר, אנחנו סופרים אחרי קדיש התקבל (ראה בגליון 160 אות 1), ובירושלים סופרים אחרי עלינו לשבח. ולכל אחד יש לו טעם, אנחנו עושים אחרי קדיש התקבל כי גמרנו את עשר התפלה, ונשא לנו רק שיר למעלות ועלינו לשבח. ואחרים אומרים שלא, כי מי ידע, אולי אנחנו מתפללים מקדם ועדו: לא יצאו הכוכבים? ולכן פמה שנאחר עדיף. אבל אנחנו אומרים אדרבא, אם תאחר אותה אחרי עלינו לשבח, אנשים יברחו לה באמצע עלינו לשבח. [ולא יספרו כלל ספירת העומר]. לכן אנחנו סופרים אחרי קדיש התקבל.

ב. ואם התפללו ערבית לפני צאת הכוכבים, וכאשר הגיע זמן הספירה - צאת הכוכבים, יש להם עקש גם לקרא קריאת שמע וגם לספר את העומר, מה עושים קדם? מתחילים בעומר, ולמה? כי עקש על פי סדר התפלה עושים את העומר, ככה תמיד אחרי [קדיש התקבל של] ערבית עושים את העומר, אבל בירושלים עושים הפוך [מפני שהם כל יום סופרים את העומר אחרי עלינו לשבח, אז כבר לא שנה לומר שנה מסדר התפלה, ולכן הקדימו את קריאת שמע]. אבל הכי טוב להתחיל ערבית קצת מאחר, וזו עושים כמו הסדר הרגיל, כלומר קריאת שמע בזמנה ואחר כך את העומר. (גליון 307 אותיות כ"ו א"א).

למען תספור

פעם היה מישהו שהיתה לו כמות ענקית של חטים וישעורים בתנות שלו, ובפסח הוא מכר את הכל לגוי. אמר לו: אני מוכר לך את כל החמץ שיש בך שיתיי. והגוי **חלל המועד פתח את החנות והתחיל לומר** "חטה וישעורה, ונכון ונתנה ורמון" (דברים ח' ח)... התחיל למכור הכל. והיהדי אהה אותו ולא אמר מלה. אמרו לו: תשמע, הוא מוכר לך את הכל. אמר להם: אני מכרתי לו. אמרו לו: אבל איך אתה מכרת לו בתיי וזוי [בשני זויים]? זה "חד גדאי דבין אבא בתיי וזוי"?!... הוא לוקח לך את הכל! אמר להם: אחרי פסח נלך לשופט וישפט בינינו.

אחרי פסח בא היהדי ואמר לשופט שהיה גוי ערבי: הוא לקח את החטה והישעורה שלי וימכר אותם. היו שם כמה קילוגרמים של חטה. אמר לו הגוי: אדוני השופט! אני קניתי ממנו את זה. הנה השטר. אמר השופט ליהדי: נכון, הוא קנה ממך. מה אתה רוצה? אמר לו היהדי: את מה הוא קנה? את החמץ. וכי החטה והישעורה הם חמץ? הם לא חמץ. הרי מהחטה והישעורה אנחנו עושים מצות. יש מצות מחטים ויש מצות מישעורים. ויש פאלה שיש להם צליקא ועושים להם מצות מקסמין ושבלת שועל. אנחנו אוכלים את זה. אמר לו השופט: אז מה מכרת לו? אמר לו: אם יש איזו חטה אחת מבקעת [נראית מנפחת] שהיא חמץ, את זה מכרתי לו. וכי הוא יכול להוכיח כמה נפחים היו? כמה בודדים. אז מה הוא לוקח לך? השופט אמר לו: אתה חכם, היהדיים האלה חכמים, תשמע, תשלם לו. אין דבר כזה. כמה קילוגרמים היו? תשלם לו מחיר פיקס, מחיר ממשלתי...

והיה גם ספור בשערי תשובה (על שולחן ערוך סימן תמ"ח ס"ח ח'), שמישהו מכר את החמץ, והיה חשש שהגוי שקנה את החמץ יגנב הכל. אז הרב קרא לגוי הזה ואמר לו: יש לי איזו שליחות בשבילה, תעשה טובה, יש לי מכתב שצריך למסור אותו למישהו בעיר אחרת. תעשה את זה. עד שהלך ועד שבא, הפסח עבר... והוא לא לקח כלום משם. ויש ספור אחר יותר מעגן, היה יהודי אחד בחוץ לארץ וישמו יהודה כהן, והיתה לו חנות מלאה ממפתחי חמץ. אז הוא הלך לרב הראשי של תינס, ואמר לו: אני מפחד למכור, כי אם אני אמכור לו הוא יח את כל המפתחים האלה. מה נעשה לו? אמר לו הרב: אל תדאג, תעשה שני מפתחות. אמר לו: מה זה שני מפתחות? אמר לו: למי שיש כסף בבנק, עושים לו שני מפתחות שהעובדים בבנק לא יכולים לפתח, והוא גם בן לא יכול לפתח. וכשהוא רוצה להוציא משם כסף, אז הוא אומר לבנקאי: בוא תפתח לי. זה פותח וזה פותח, ואמר כן הוא לוקח את הכסף. גם כאן תעשה שני מפתחות. תגיד לגוי: אתה לא יכול לפתח בעדך, ואני לא יכול לפתח בעדך, אלא אם בן תשלם לי את כל המחיר של החמץ, ואז תקח לך. (מה אכפת לו למכור את כל החמץ שלו בכסף בגמליון שקל בבת אחת! טוב מאוד). ומימלא אתה בטוח שהוא לא יקח לך את זה בפסח. (גליון 404 הערה 9)

בתיילת תכלית, מצוות ציצית בשלמות!

עיריית יבנה

מרן שר התורה הגר"ח שליט"א
הורה לח"א בזה"ל: (מוסרס) "אז איר האלט אז איר ווייסט ברור, זענט איר מחוייב צו עס אנצוטאן" (אם אתה אוהב שזה ברור, אז אתה מחוייב ללבוש).
ג.ב. לאחרים השואלים הורה באופן שונה

עדיין בוסתפק? תקשר לכפר וקבל מירי דאמן סטסטור אשארני!
0799-1000-65

וזכרתם